

Med eller uten våpen?

Innbyggernes holdninger til rutinemessig bevæpning av politiet

GUNNAR THOMASSEN PERNILLE ERICHSEN SKJEVRÅK JON STRYPE BJØRN BARLAND TOR-GEIR MYHRER

Med eller uten våpen?

Innbyggernes holdninger
til rutinemessig
bevæpning av politiet

PHS Forskning 2020: 3
ISBN 978-82-7808-154-9 (trykt utgave)
ISBN 978-82-7808-155-6 (elektronisk utgave)
ISSN 0807-1721

Det må ikke kopieres fra denne boka i strid med åndsverkloven og fotografiloven eller i strid med avtaler om kopiering inngått med Kopinor, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk.

Alle henvendelser kan rettes til:

Politihøgskolen
Slemdalsveien 5
Postboks 2109, Vika
0125 Oslo
Tlf: 23 19 99 00
www.phs.no

Innhold

Innledning	5
Tidligere forskning	7
Metode	11
Design	11
Datainnsamling, utvalg og representativitet	11
Resultater	15
Holdning til rutinemessig bevæpning i befolkningen	15
Kjønn	17
Alder.....	17
Utdanning og inntekt.....	18
Geografisk lokalisering.....	20
En modell for befolkningens holdninger til rutinemessig bevæpning?	22
Avhengig variabel.....	23
Uavhengige variabler	24
Demografiske variabler.....	24
Bekymringer knyttet til samfunnsfenomener	25
Tillit	25
Verdiorientering	25
Regresjonsanalyse	26
Diskusjon og konklusjon	29
Avslutning	34
Litteraturreferanser	37
Vedlegg 1. Spørreskjema, befolkningsundersøkelsen	39
Vedlegg 2. Deskriptiv statistikk, befolkningsundersøkelsen	50
Vedlegg 3. Prediktorer for holdning til rutinemessig bevæpning i et utvalg av befolkningen. Blokkvis multipel regresjonsanalyse. N = 735.	52

Innledning

Tema for denne delrapporten er den norske befolkningens holdninger til en eventuell rutinemessig bevæpning av norsk politi. Med 'rutinemessige bevæpning' menes en tilstand der politiet alltid bærer skytevåpen på seg i daglig uniformert tjeneste.¹

Denne delrapporten er den andre av to. Den første delrapporten omhandler holdninger til rutinemessig bevæpning innad i politiet, dvs. blant politiansatte (Thomassen, Skjevraak, Strype, Barland & Myhrer, 2019), mens denne andre altså setter fokus på holdninger blant innbyggerne.

Norsk politi er en av få politistyrker i verden som ikke bærer skytevåpen i daglig uniformert tjeneste. I stedet har norsk politi de siste 40 årene hatt en ordning med såkalt framskutt lagring av våpen i patruljebil. Dette er en ordning som i løpet av disse årene har gått fra å være en relativt snever unntaksordning til å bli obligatorisk for alle patruljer som styres fra operasjonssentralen. Ordningen med et rutinemessig ubevæpnet politi synes inntil for få år siden å ha hatt relativt bred oppslutning, men de senere år har spørsmålet om norsk politi bør bli rutinemessig bevæpnet blitt satt på dagsorden både i og utenfor politiet, herunder også blitt gjenstand for en offentlig utredning (NOU 2017: 9). Samtidig viser spørreundersøkelser blant ansatte i politiet at holdningene innad i politiet har endret seg radikalt det siste tiåret – fra en tydelig preferanse for et rutinemessig ubevæpnet politi til en enda tydeligere preferanse for et rutinemessig bevæpnet politi (se bl.a. Thomassen et al., 2019).

Mens vi vet ganske mye om holdningene til rutinemessig bevæpning blant politiansatte, så er holdningene i den norske befolkningen

¹ I denne rapporten har vi valgt å bruke betegnelsen 'rutinemessig bevæpning' gjennomgående. Andre betegnelser er 'permanent generell bevæpning', 'permanent bevæpning' og 'generell bevæpning'.

et tema som i langt mindre grad er utforsket. Dette til tross for at spørsmålet om rutinemessig bevæpning har vært framme i den offentlige debatten flere ganger det siste tiåret. I den offentlige utredningen om rutinemessig bevæpning av politiet (NOU 2017: 9) drøftes spørsmålet om innbyggernes holdninger til slik bevæpning, men uten å presentere data som kan belyse hvordan deres ulike holdninger fordeler seg i dette spørsmålet. Det er imidlertid viktig at synspunkter og holdninger i befolkningen blir belyst grundig og med representative data for å få en informert debatt og, ikke minst, en forsvarlig og legitim beslutningsprosess. Det er også interessant og relevant sett fra et samfunnsvitenskapelig perspektiv å undersøke hvordan holdninger til bevæpning eventuelt varierer over tid og mellom forskjellige grupper.

I likhet med første delrapport søker vi her å belyse 1) i hvilken grad, om noen, holdninger til rutinemessig bevæpning har endret seg de senere år, og 2) hvordan variasjonene i holdninger til rutinemessig bevæpning fordeler seg på individ- og gruppenivå i befolkningen.

I den videre framstillingen vil vi først gjøre kort rede for tidligere forskning og meningsmålinger som sier noe om befolkningens holdninger til rutinemessig bevæpning. Denne gjennomgangen munner ut i flere konkrete forskningsspørsmål som vi søker å besvare i rapporten. Deretter vil det bli gjort nærmere rede for data og metode som er benyttet i undersøkelsen. I de påfølgende kapitler blir data som belyser forskningsspørsmålene presentert og analysert, før vi til slutt diskuterer og konkluderer på bakgrunn av funnene.

Tidligere forskning

Det er relativt lite forskning tilgjengelig som kan si noe om den norske befolkningens holdninger til rutinemessig bevæpning. Helstad og Ingjer (2016, 2017) har ved bruk av fokusgruppeintervju utforsket hvordan ulike grupper stiller seg til rutinemessig bevæpning av politiet. De fant bl.a. at enkelte grupper, som tidligere rusmisbrukere og norsk-somaliere, var mer skeptiske til slik bevæpning enn andre grupper, f.eks. eldre. Undersøkelsene gir et nyttig innblikk i hvordan forskjellige individer og grupper tenker og argumenterer om politi og bevæpning, men de gir ikke et statistisk representativt bilde av hva befolkningen som helhet mener om rutinemessig bevæpning av politiet.

Det har ikke blitt identifisert noen forskningsbaserte publikasjoner som berører spørsmålet om hvordan befolkningen som helhet stiller seg til rutinemessig bevæpning av politiet. Vi har imidlertid identifisert fire meningsmålinger som er gjort på oppdrag av ulike medier i perioden 2012–2017 med antatt landsrepresentative utvalg. I tabell 1 nedenfor er funnene fra disse fire meningsmålingene oppgitt.

Tabell 1. Befolkningsundersøkelser om holdning til rutinemessig bevæpning av politiet 2012–2017.

År	Antall (N)	For/Mot/Vet ikke (%)	Firma	Oppdragsgiver
2012 (November)	973	54/40/6	Respons Analyse	Bergens Tidende ²
2014 (desember)	1000	38/54/7	Norstat	NRK ³
2015 (april)	1009	40/42/18	InFact	VG ⁴
2017 (august)	586	50/38/12	Kantar TNS	TV2 ⁵

2 Eidsvik, Ø., Rugland, I., Nicolaisen, C. & Murray, S. (2012, 23. november). Over halvparten sier ja til væpnet politi. *Bergens Tidende*. Hentet fra: <https://www.bt.no/nyheter/lokalt/i/v6Vgw/over-halvparten-sier-ja-til-vaepnet-politi>

3 Zondag, M., Jørstad, R. & Jørgensen, L. (2014, 12. desember). Flertall i Norge ønsker ikke bevæpnet politi. *NRK*. <https://www.nrk.no/norge/flertall-i-norge-onsker-ikke-bevaepnet-politi-1.12095384>

4 Johannessen, N. & Visjø, C. (2015, 17. november). VG-måling: Nordmenn flest vil ha fortsatt bevæpnet politi. *VG*. <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/EGVJP/vg-maaling-nordmenn-flest-vil-ha-fortsatt-bevaepnet-politi>

5 Resultater innhentet via e-post korrespondanse med Kantar TNS og TV2.

Funnene fra de fire målingene peker i noe ulik retning. To av målingene finner at flere er for enn mot rutinemessig bevæpning, mens to finner det motsatte, nemlig at flere er mot enn for slik bevæpning. Kun to undersøkelser finner et flertall, dvs. over 50 % oppslutning enten for eller mot. De ulike funnene kan skyldes genuine svingninger i opinionen basert på samtidige hendelser. For eksempel ble den første målingen foretatt ikke lenge etter publiseringen av 22. juli-kommisjonens rapport (NOU 2012: 14) som pekte på mangler i beredskapen til politiet. I perioden 2014–2015 er det ingen store hendelser som aktualiserer bevæpning. Derimot er det en rekke terrorhendelser i Europa i perioden mellom målingene i 2015 og 2017 som aktualiserer bevæpning og som igjen kanskje kan forklare at det er flere for enn mot rutinemessig bevæpning i 2017, men ikke i 2015. I tillegg til «klimaet» som målingene er foretatt i, så må det også tas høyde for ulik spørsmålsstilling og ulike innsamlingsmetoder, noe som tilsier at sammenligning av resultatene må gjøres med forsiktighet. Det er likevel ingenting som tilsier at det har vært en tilsvarende endring i holdninger hos befolkningen som i politiet når det gjelder rutinemessig bevæpning, dvs. fra en klar holdning mot til en klar holdning for (Thomassen et al., 2019). Bildet som trer fram her er at både befolkningsandelen som er for og befolkningsandelen som er mot rutinemessig bevæpning varierer mellom 40 % og 50 % i perioden.

Meningsmålingene slik de er formidlet i media gir nokså lite informasjon om hvordan holdninger varierer mellom ulike grupper av befolkningen. Målingen fra november 2012 finner ifølge reportasjen fra Bergens Tidende at innbyggere i mindre kommuner er mer positive til rutinemessig bevæpning enn innbyggere i større kommuner, at kvinner er noe mer positive enn menn, og at velgerne til høyrepartiene (FrP og Høyre) er mer positive enn øvrige velgere (jf. fotnote 2). I målingen fra desember 2014 finner man ifølge NRK at noe flere menn enn kvinner er for, men at også flere menn enn kvinner er mot. Forskjellene her er imidlertid svært små med 2-3 prosentpoeng (jf. fotnote 3). Videre går det fram at andelen som sier «ja» til rutinemessig

bevæpning er størst i Midt-Norge (43 %) og minst i Oslo (24 %), og man finner også at politisk preferanse til høyre øker oppslutningen om rutinemessig bevæpning.

Kort oppsummert tyder meningsmålingene som er gjort på at holdningene til rutinemessig bevæpning i befolkningen fluktuerer en del på bakgrunn av nyhetsbildet, og at det ikke er noe tydelig flertall verken for eller mot slik bevæpning. Samtidig synes holdningene å variere en del på individ- og gruppenivå i befolkningen, med variabler som kjønn, geografi og politiske holdninger. På bakgrunn av tidligere forskning søker vi derfor å besvare følgende forsknings spørsmål:

- Hvor stor andel av befolkningen er henholdsvis for og mot rutinemessig bevæpning?
- Har holdningene til rutinemessig bevæpning endret seg over tid?
- Varierer holdningene til rutinemessig bevæpning mellom ulike grupper i samfunnet?
- Hvordan er folks holdninger til rutinemessig bevæpning relatert til andre holdninger og oppfatninger om politi og samfunn?

Metode

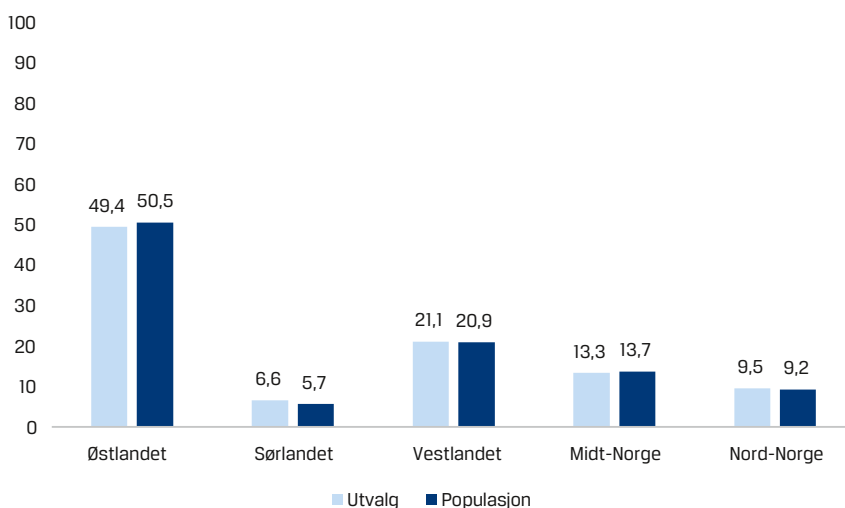
Design

For å belyse problemstillingene – operasjonalisert i de fire ovennevnte forskningsspørsmålene – har vi samlet inn data via spørreskjema fra et representativt utvalg av den norske befolkningen. Nærmere bestemt har vi gjennomført en tverrsnittsundersøkelse, som vil si at vi har samlet inn data fra et utvalg av befolkningen på ett punkt i tid. Designet ga oss mulighet til å få oversikt over utbredelsen av ulike holdninger til rutinemessig bevæpning av politiet på innsamlingstidspunktet, og det muliggjorde også sammenligning mellom grupper og analyser av hvilke forhold som henger sammen med og predikerer slike holdninger. Designet åpnet også for å gjøre sammenligninger med funn fra tidligere undersøkelser (f.eks. Skjevraak, 2016; Finstad, 2011).

Datainnsamling, utvalg og representativitet

Datainnsamlingen i befolkningsundersøkelsen ble gjennomført som telefonintervjuer (CATI) av AS Opinion. Opinion trakk utvalget fra sin telefondatabase. Målet var å innhente data fra et representativt utvalg av befolkningen over 18 år. Respondentene ble rekruttert og intervjuet via telefon. Datainnsamlingen ble gjort i uke 36 i 2017, og det innsamlede materialet består av 1000 strukturerte telefonintervjuer der vårt spørreskjema var tilrettelagt for telefonintervju (se vedlegg 1). Intervjuerne registrerte svar fortløpende og ferdig datafil ble levert til Politihøgskolen i SPSS-format.

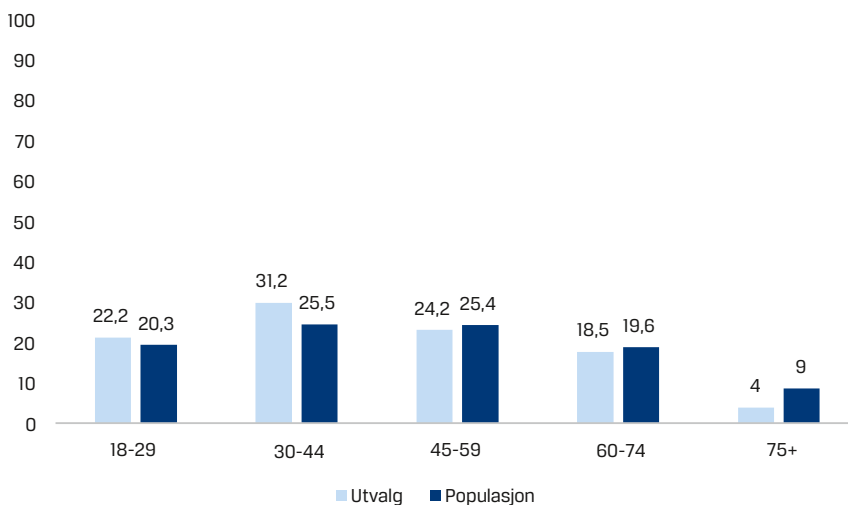
Utvalget i undersøkelsen framstår som representativt mht. til geografisk spredning. I figur 1 nedenfor oppgis fordeling på landsdeler i henholdsvis utvalget og i populasjonen som helhet (populasjonsstatistikk er hentet fra SSB). Som man ser av figuren, så er det kun marginale forskjeller mellom utvalg og populasjon når det gjelder geografisk spredning.

Figur 1. Prosentandel av personer i befolkningsutvalget vs. Norges populasjon fordelt på landsdeler.

Det er imidlertid en viss skjevhet i kjønnsfordeling i undersøkelsens utvalg i det at kvinner er noe underrepresentert med en andel på 44 %. I SSBs befolkningsoversikt fra januar 2018 er kvinneandelen i befolkningen 49,5 %. En slik underrepresentasjon kan gi feilaktige punkttestimater i utvalget, og kan i så fall korrigeres ved hjelp av statistisk vekting. Vi fant imidlertid at undersøkelsens sentrale variabel (holdning til rutinemessig bevæpning) var så godt som upåvirket av vekting. Undersøkelsens analyser vil derfor bli presentert uten vekting av kjønn.

En annen variabel som kan si noe om representativitet er aldersfordeling. Vi har derfor hentet data fra SSBs statistikkbank og sammenlignet med utvalget. I figur 2 nedenfor har vi for enkelthets skyld benyttet fem alderskategorier.

Figur 2. Prosentandel av personer i befolkningsutvalget vs. Norges populasjon fordelt på aldersgrupper

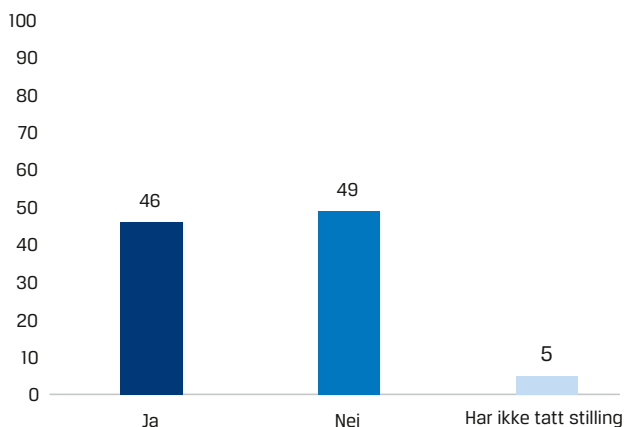
Respondenter under 45 år er, som vi ser, noe overrepresentert i befolkningsutvalget, og særlig de mellom 30 og 45 år. Vi ser også at det er en viss underrepresentasjon av eldre personer (75 år og eldre) i utvalget. Vekting av alderskategorier ga imidlertid relativt lite utslag på fordeling av undersøkelsens sentrale variabel (holdning til rutinemessig bevæpning), og videre analyser vil derfor bli utført uten vekting av alder.

Resultater

Vi vil først presentere resultater som viser den overordnede fordelingen av svarene i befolkningsutvalget på spørsmålet om hvorvidt politiet alltid bør bære våpen i tjenesten (m.a.o. det samme spørsmålet som ble stilt til ansatte i politiet). Vi vil også se på fordelingen i lys av funnene fra vår undersøkelse blant politiansatte, (Thomassen et al., 2019). Videre vil vi også se på hvordan holdning til rutinemessig bevæpning henger sammen med demografiske forskjeller, og avslutningsvis presentere en regresjonsmodell som viser hvordan holdninger og oppfatninger om politi og samfunn påvirker holdning til bevæpning av politiet.

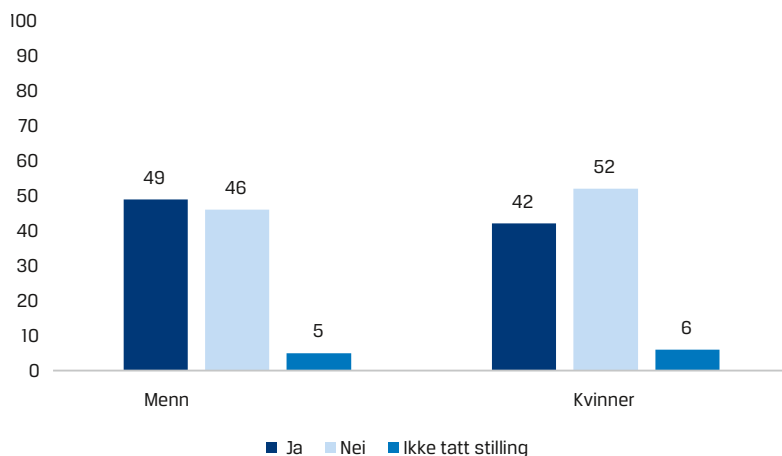
Holdning til rutinemessig bevæpning i befolkningen

Vi starter med å se på fordelingen av svar på spørsmålet «Bør politiet alltid bære våpen i tjeneste?» illustrert i figur 3 under. Spørsmålet sier noe om respondentens holdning til rutinemessig bevæpning (for eller mot), og er et spørsmål som ble utformet av Finstad (2011) i forbindelse med Politiets Fellesforbunds spørreundersøkelse i 2011.

Figur 3. «Bør politiet alltid bære våpen i tjeneste?»
Prosentvis svarfordeling.

Figur 3 viser at i motsetning til politiet, der et klart flertall svarte «ja» til bevæpning i 2017, så er befolkningsutvalget omtrent delt på midten i synet på rutinemessig bevæpning. Mens ca. 49 % i befolkningsutvalget sier «nei» til rutinemessig bevæpning, så sier ca. 46 % «ja» til slik bevæpning. Det er kun ca. 5 % som oppgir at de ikke har tatt stilling til spørsmålet. Vi har ikke direkte sammenlignbare data fra tidligere og kan derfor ikke si noe sikkert om hvorvidt befolkningen holdningsmessig har beveget seg i den ene eller andre retningen over tid. De tidligere undersøkelsene som ble redegjort for innledningsvis gir imidlertid ingen indikasjon på at det har vært noen endring i befolkningens holdninger tilsvarende det man har registrert blant politiansatte. I stedet synes holdningen til rutinemessig bevæpning blant befolkningen å fluktuere noe over tid med skiftende flertall for eller mot.

Figur 4. «Bør politiet alltid bære våpen i tjeneste?» Prosentvis svarfordeling innen kjønnskategorier.

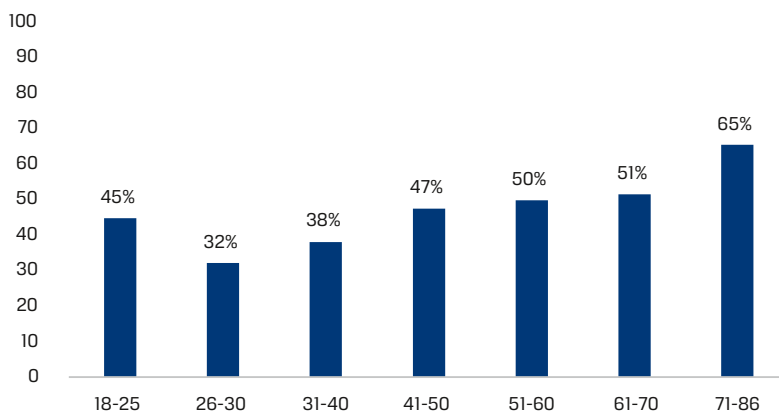
Kjønn

Innen politiet var det lenge en tydelig kjønnsforskjell i holdningene til rutinemessig bevæpning – kvinnelige politiansatte var mer tilbøyelig til å være motstandere av slik bevæpning. Denne kjønnsforskjellen var ikke lenger å spore i 2017 (Thomassen et al., 2019). I figur 4 nedenfor er kjønnsfordelingen på spørsmålet om bevæpning oppgitt.

Figur 4 viser at mennene i befolkningsutvalget (ca. 49 %) er noe oftere for rutinemessig bevæpning enn kvinnene (ca. 42 %), og at denne forskjellen er statistisk signifikant ($p < .05$). Blant kvinnene er det for øvrig en majoritet (>50%) som er mot rutinemessig bevæpning.

Alder

I politiutvalget ble det funnet at støtten til rutinemessig bevæpning sank med alder og antall år i politiet – en slags kurvelineær sammenheng der støtten øker de aller første årene i politiet for så å synke jevnt utover med økende alder og erfaring (Thomassen et al., 2019). I figur 5 nedenfor vises prosentandelen som svarte «ja» på spørsmålet om politiet alltid bør være bevæpnet innenfor ulike/angitte aldersgrupper.

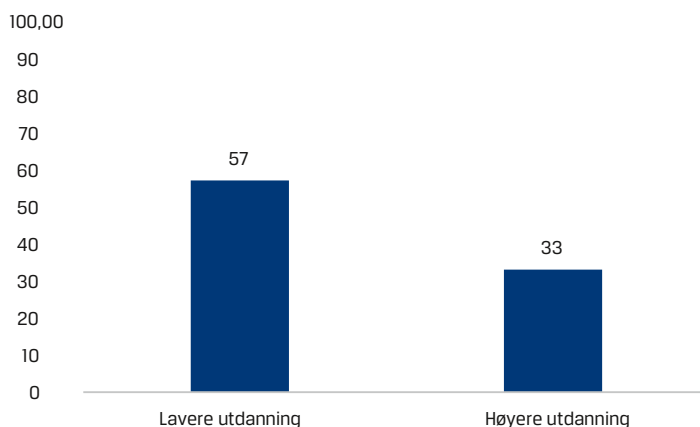

Figur 5. Prosentandel som er for rutinemessig bevæpning innen ulike aldersgrupper.

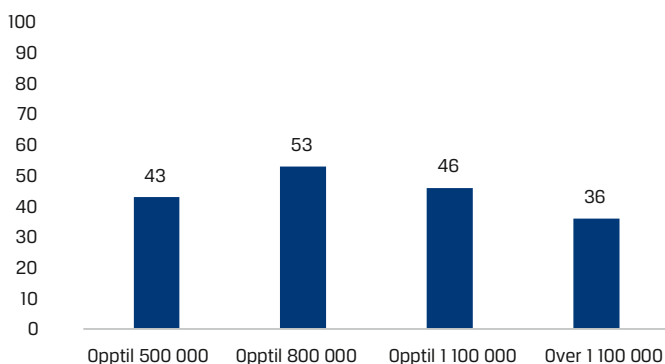
Alder synes også å være en avgjørende faktor for holdning til bevæpning i befolkningsutvalget, men sammenhengen går i motsatt retning av det som ble funnet i politiutvalget. Også for befolkningsutvalgets del synes det å være en svak kurvelineær sammenheng, men i dette tilfellet faller først støtten til rutinemessig bevæpning med økt alder for så å øke med økt alder. Mens støtten til bevæpning er lavest i gruppen 26-30 år (ca. en tredel for), så er den høyest i gruppen 71-86 år (ca. to tredeler for).

Utdanning og inntekt

Sosioøkonomisk status er en faktor som er funnet å påvirke holdninger til politiet generelt (Thomassen, 2017) og som også kan tenkes å påvirke holdning til rutinemessig bevæpning av politiet. Figur 6 viser andelen som er for rutinemessig bevæpning blant befolkningsutvalget med henholdsvis høyere og lavere utdanningsnivå. Utdanningsvariabelen er operasjonalsert slik at de som har utdanning fra høgskole/universitet er kodet under «høyere utdanning», mens de øvrige er kodet under «lavere utdanning».

Figur 6. Prosentandel som er for rutinemessig bevæpning innen de to utdanningsnivåkategoriene.

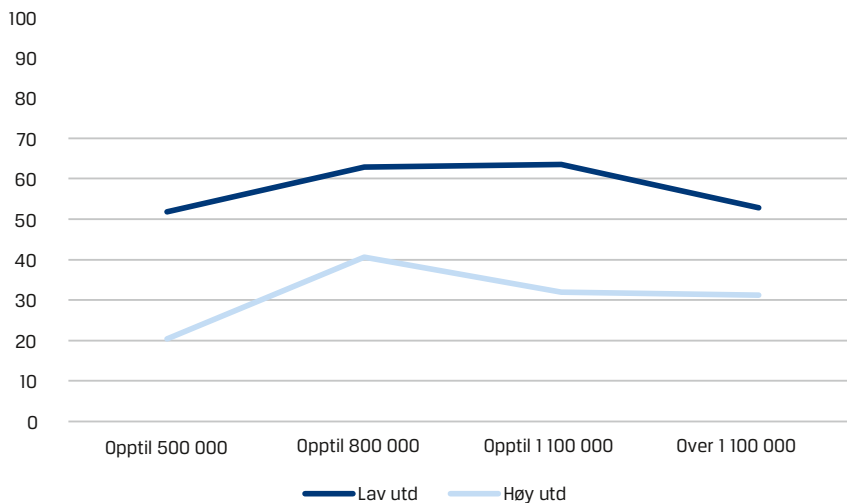
Figur 7. Prosentandel som er for rutinemessig bevæpning innen ulike inntektsgrupper

Det er et tydelig, og statistisk signifikant, skille mellom de som har hhv. høyere og lavere utdanning når det gjelder holdning til rutinemessig bevæpning. Mens et klart flertall (57 %) av de med lavere utdanning oppgir at de er for rutinemessig bevæpning, så er det kun en tredel (33 %) av de med høyere utdanning som oppgir det samme.

Hva så med inntekt? I figur 7 er inntekt målt som husstandens samlede inntekt (før skatt). Inntektsvariabelen er brutt ned til fire inntektskvartiler.

Inntekt synes å påvirke holdning til bevæpning i noen grad, men sammenhengen er ikke lineær. Støtten til rutinemessig bevæpning øker fra den laveste til den nest laveste inntektskvartilen, for så å falle med økt inntekt. Det er flest blant de med en samlet husholdningsinntekt på mellom 500 000 og 800 000 kroner som er for rutinemessig bevæpning – drøyt halvparten. I de øvrige kategoriene er mindretallet for bevæpning. Andelen som støtter rutinemessig bevæpning er aller lavest blant de som befinner seg i gruppen med størst inntekt.

Om vi ser på utdanning og inntekt i sammenheng, finner vi at det er de som har kombinasjonen «høyere utdanning» og lav inntekt som er mest skeptisk til bevæpning, mens de med kombinasjonen «lavere utdanning» og middelhøy inntekt er mest for bevæpning.

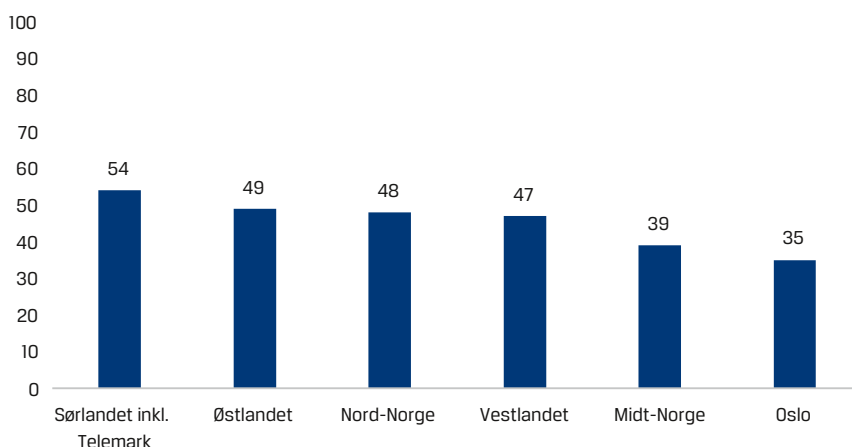
Figur 8. Prosentandel som er for rutinemessig bevæpning sett i forhold til utdannings- og inntektsnivåkategorier.

Geografisk lokalisering

I spørreundersøkelsen rettet mot politiansatte ble geografisk lokalisering og arbeidsmiljø funnet å ha en tydelig effekt på holdning til rutinemessig bevæpning (Thomassen et al., 2019). Et av funnene var at politiansatte i Oslo var signifikant mer tilbøyelig til å være for rutinemessig bevæpning, og at politiansatte som jobber i byer, uansett størrelse, er signifikant mer tilbøyelig til å være for enn de som jobber på landsbygda eller i tettsteder. Det er derfor interessant og relevant å se om den samme tendensen gjør seg gjeldende i befolkningen som helhet.

I figur 9 rapporteres andelen som er for rutinemessig bevæpning i de ulike landsdelene. Respondenter bosatt i Oslo er for sammenligningens skyld skilt ut som en egen kategori.

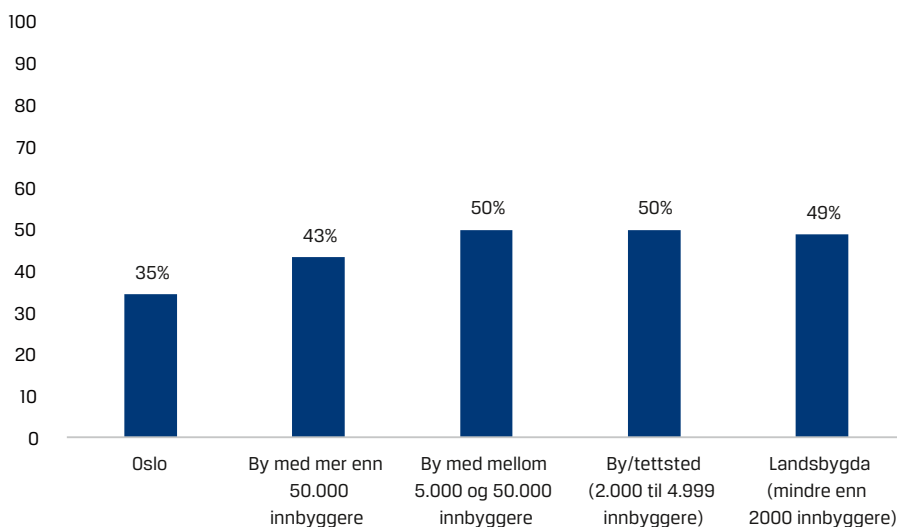
Selv om denne inndelingen i landsdeler ikke er direkte sammenlignbar med den geografiske inndelingen i vår undersøkelse blant politiansatte (Thomassen et al., 2019) så er

Figur 9. Prosentandel som er for rutinemessig bevæpning innen geografiske bostedskategorier (landsdeler + Oslo).

det likevel et funn som stikker seg ut. Mens en større andel av politiansatte i Oslo enn i resten av landet ble funnet å være for rutinemessig bevæpning, så er det motsatte tilfelle for befolkningen som helhet. Mens 48 % av befolkningsutvalget utenom Oslo oppgir å være for rutinemessig bevæpning (ikke oppgitt i figuren), så er den tilsvarende andelen for Oslos befolkning kun 35 %.

Den samme tendensen gjør seg gjeldende når man ser på holdning til rutinemessig bevæpning opp mot grad av urbanitet. Mens andelen politiansatte som ble funnet å være for rutinemessig bevæpning økte jo mere sentralt og urbant de jobbet (Thomassen et al., 2019), så finner vi en motsatt tendens i befolkningsutvalget. Støtten til rutinemessig bevæpning ligger på ca. 50 % blant respondenter bosatt på landsbygd, i tettsteder og i små/mellomstore byer, og på ca. 43 % blant respondenter bosatt større byer med over 50 000 innbyggere (unntatt Oslo).

Figur 10. Prosentandel som er for rutinemessig bevæpning innen bostedskategorier basert på grad av urbanitet.

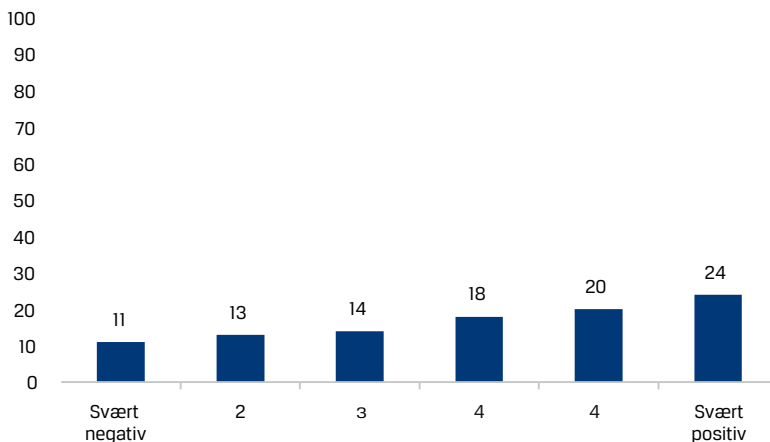
En modell for befolkningens holdninger til rutinemessig bevæpning?

Så langt har vi kun sett på betydningen av demografiske kjennetegn for holdning til rutinemessig bevæpning. Vi har imidlertid også kartlagt andre faktorer som kan tenkes å påvirke holdning til bevæpning, deriblant oppfatninger om samfunnet og samfunnsutviklingen generelt samt grad av tillit til henholdsvis medborgere og politiet. Vi vil derfor akkurat som i den første bevæpningsrapporten (politiundersøkelsen, Thomassen et al., 2019), presentere og analysere en regresjonsmodell der vi inkluderer både demografiske variabler og holdningsvariabler. Vi starter med å gjøre kort rede for den avhengige og de uavhengige variablene i regresjonsmodellen.

Avhengig variabel

I likhet med i politiundersøkelsen (Thomassen et al., 2019) anvender vi et supplerende mål på «holdning til rutinemessig bevæpning» ettersom den kategoriske variabelen med tre verdier er lite hensiktsmessig å anvende i lineær regresjonsanalyse (OLS). Nærmere bestemt anvender vi også her et skala-spørsmål hentet fra Skjevraak (2016), som måler hvor negative eller positive respondentene er til rutinemessig bevæpning av politiet (se vedlegg 1, spørsmål Q2). Skalaen går fra 1-6, der 1 er «svært negativ» og 6 er «svært positiv» til rutinemessig bevæpning. I figur 11 er svarfordelingen til befolkningsutvalget for denne variabelen oppgitt.

Det er en langt jevnere fordeling på skalaen i befolkningsutvalget enn det som ble funnet blant politiansatte hvor et overveldende flertall (ca. 90 %) plasserte seg på øvre del av skalaen (Thomassen et al., 2019). I befolkningsutvalget er det likevel også et flertall på ca. 62 % som plasserer seg i den positive enden av skalaen (3-6). Dette kan nok umiddelbart framstå som noe paradoksalt ettersom det er større andel

Figur 11. «Hvor positivt eller negativt stiller du deg til rutinemessig bevæpning?» Svarfordeling i prosent.

som svarte «nei» enn «ja» på det kategoriske spørsmålet (vedlegg 1, spørsmål Q1). En nærmere analyse viser imidlertid at et klart flertall (73 %) av de som svarte «Har ikke tatt stilling» på det kategoriske spørsmålet også plasserer seg i den positive enden av skalaen på det graderte spørsmålet. Videre viser en mer detaljert analyse at de som svarte «ja» til bevæpning var gjennomgående veldig positive, mens de som svarte «nei» til bevæpning ikke er tilsvarende negative. Med andre ord synes de som er for bevæpning å være «sterkere i troen» enn de som er mot bevæpning.

Uavhengige variabler

Den endelige regresjonsmodellen som presenteres nedenfor inkluderer en rekke uavhengige variabler som etter vår mening er teoretisk interessante og relevante. Disse variablene kan deles inn i de fire kategoriene «demografiske variabler», «bekymringer knyttet til samfunnsfenomener», «tillit» og «verdiorientering», og de er operasjonalisert/kodet på følgende måte:

Demografiske variabler

De demografiske dataene til befolkningsutvalget ble samlet inn gjennom spørsmålene B1-B8 i spørreskjemaet.

Kjønn er kodet som en dikotom variabel med «kvinner» som referansekategori.

Inntektsvariabelen, som er delt inn i fire kategorier, har blitt omkodet til fire dikotome variabler der den laveste inntektskategorien fungerer som referansekategori i regresjonsanalysen.

Utdanningsvariabelen er fortsatt kodet som en dikotom variabel med «lavere utdanning» (grunnskole, videregående og ikke-akademisk yrkesutdanning) som referansekategori.

Bostedsvariabelen «By/land» er kodet som dikotom variabel der «land»

(by/tettsted med mindre enn 5 000 innbyggere og landsbygd) er referansekategori.

Variabelen alder er kontinuerlig og går fra 18-86 år.

Bekymringer knyttet til samfunnsfenomener

Fire variabler måler i hvilken grad respondentene er bekymret for følgende fenomener: Innvandring, terrorisme, gjengkriminalitet og tilreisende kriminelle. For hver av disse fenomenene er grad av bekymring angitt på en skala fra 1-5 der 1 betyr «i svært liten grad» og 5 «i svært stor grad» (Q12).

Tillit

«Tillit til politiet» er målt med spørsmålet «Alt i alt, hvor stor tillit har du til politiet?» (Q6). Grad av tillit er angitt på skala fra 1-5 der 1 betyr «svært lav tillit» og 5 betyr «svært høy tillit».

«Sosial tillit», dvs. tillit til andre mennesker, er målt med spørsmålet «Vil du si at folk flest er til å stole på, eller kan man aldri være for forsiktig når man har med andre å gjøre?» (Q10). Grad av tillit er angitt på skala fra 0-10 der 0 betyr «kan ikke være for forsiktig» og 10 betyr «folk flest er til å stole på».

Verdiorientering

Avslutningsvis er det inkludert fire variabler som måler oppfatninger knyttet til lovlidighet, straff, tradisjoner og bruk av makt.

Verdiorientering på disse områdene er målt gjennom følgende utsagn (Hough & Sato, 2011):

- Lover og regler skal følges strengt.
- Straffene i Norge står i forhold til lovbruddene.
- Tradisjoner er fundamentet i samfunnet og bør respekteres.
- Det er nødvendig å bruke makt mot folk som truer myndighetene.

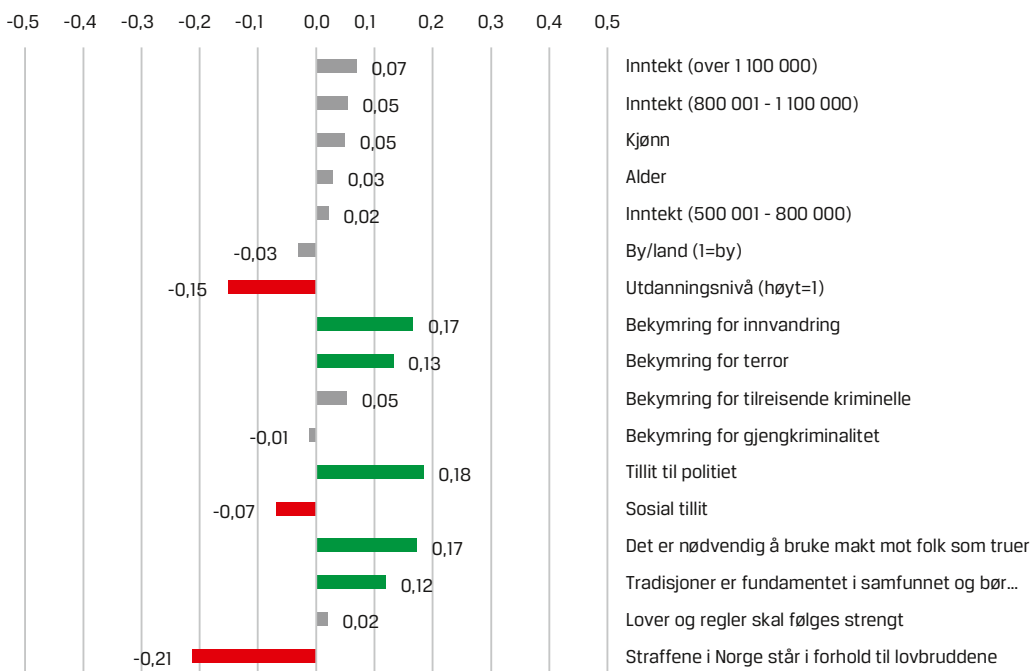
Grad av enighet i disse utsagnene er angitt på en skala 1-5 der 1 betyr «helt uenig» og 5 «helt enig» (Q9).

Regresjonsanalyse

I figur 12 nedenfor er resultatene fra regresjonsanalysen grafisk presentert med alle de ovenfor nevnte variablene inkludert i modellen. For enkelhets skyld oppgis kun standardiserte koeffisienter som varierer fra -1 til 1. Søylene i figuren angir koeffisientene, dvs. effekten av de enkelte variablene på holdning til rutinemessig bevæpning. Fargen på søylene angir retning på den statistiske sammenhengen: Grønne søyler indikerer en positiv sammenheng, mens røde søyler indikerer en negativ sammenheng. Grå søyler indikerer at det ikke er noen statistisk signifikant sammenheng ($p > 0,05$). For mer detaljerte resultater av regresjonsanalysen vises det til vedlegg 3.

Hvis vi starter øverst og ser på de demografiske variablene som er inkludert i modellen, så ser vi at utdanningsnivå er den eneste variabelen som synes å ha en direkte og signifikant effekt på holdning til rutinemessig bevæpning slik det er målt her. Nærmere bestemt indikerer den røde søylen at «høyere utdanning» medfører en mer negativ holdning til rutinemessig bevæpning enn «lavere utdanning».

Når det gjelder bekymring knyttet til ulike samfunnsfenomener, så viser figur 12 at bekymring knyttet til både innvandring og terror er assosiert med en positiv holdning til rutinemessig bevæpning. «Bekymring for tilreisende kriminelle» og «bekymring for gjengkriminalitet» synes derimot ikke å ha noen statistisk signifikant effekt på holdning til rutinemessig bevæpning.

Justert $R^2 = 0,34$.

Figur 12. Regresjonsmodell for holdning til rutinemessig bevæpning.

Både «tillit til politiet» og «sosial tillit» synes å ha en statistisk signifikant effekt på holdning til rutinemessig bevæpning, men effekten går i motsatt retning for de to tillitsvariablene. Mens økt tillit til politiet er assosiert med en mer positiv holdning til rutinemessig bevæpning, så er økt sosial tillit assosiert med en mer negativ holdning.

Nederst i figur 12 ser vi at flere av «verdivariablene» har en signifikant effekt på holdning til rutinemessig bevæpning. Særlig utsagnet om straffeproporsjonalitet – «Straffene i Norge står i forhold til lovbruddene» – synes å ha en signifikant negativ effekt på holdning til rutinemessig bevæpning. Eller motsatt, jo mer uenig man er i utsagnet

om at det er proporsjonalitet mellom lov og straff, jo mer positiv er man til rutinemessig bevæpning.

Ellers går det fram av figur 12 at de som er enige i utsagnet «Det er nødvendig å bruke makt mot folk som truer myndighetene», er mer positive til rutinemessig bevæpning enn de som er uenige i det. Det samme gjelder de som er enige i utsagnet «Tradisjoner er fundamentet i et samfunn og bør respekteres». Lovlydighet målt gjennom grad av enighet med utsagnet «Lover og regler skal følges strengt», synes derimot ikke å ha noen signifikant effekt på holdning til rutinemessig bevæpning.

Alt i alt finner vi at regresjonsmodellen forklarer ca. 34 % av variasjonen i holdning til rutinemessig bevæpning i befolkningsutvalget.

Diskusjon og konklusjon

Innledningsvis ble det reist fire overordnede forskningsspørsmål som det er naturlig å strukturere diskusjonen rundt:

- Hvor stor andel av befolkningen er henholdsvis for og mot rutinemessig bevæpning?
- Har holdningen til rutinemessig bevæpning endret seg over tid?
- Er det variasjon holdningen til rutinemessig bevæpning mellom ulike grupper i samfunnet?
- Hvordan er folks holdninger til rutinemessig bevæpning relatert til andre holdninger og oppfatninger om politi og samfunn?

Når det gjelder det første forskningsspørsmålet, så viste dataanalysen at befolkningsutvalget var nokså delt i synet på rutinemessig bevæpning i 2017, men med noe flere respondenter som synes å være mot enn for slik bevæpning. Det var kun 5 % som oppga at de ikke hadde noe mening («Har ikke tatt stilling») om spørsmålet, noe som kan skyldes at bevæpningsspørsmålet har vært hyppig framme i offentligheten det siste tiåret. En rekke hendelser i denne perioden har aktualisert problemstillingen, og da spesielt 22. juli-hendelsene og den påfølgende beredskapsdebatten. Befolkningsutvalgets holdning til rutinemessig bevæpning av politiet står ellers i tydelig kontrast til holdningen blant politiansatte, hvor det ble funnet et overveldende flertall for rutinemessig bevæpning (Thomassen et al., 2019).

Dette bringer oss over på det andre overordnede forskningsspørsmålet vedrørende endring over tid. Her finner vi også en tydelig kontrast til politiet. Mens det innenfor politiet ble funnet en radikal endring i holdning til rutinemessig bevæpning det siste tiåret, så fant vi ingen tilsvarende endring i befolkningsutvalget. I stedet synes befolkningsutvalget å være nokså delt i synet på rutinemessig bevæpning gjennom hele perioden. Den relativt langvarige perioden

med midlertidig bevæpning (november 2014 til februar 2016) som synes å ha hatt en avgjørende betydning for holdningsendringen blant politiansatte, synes ikke å ha hatt noen tilsvarende effekt på befolkningens holdninger til rutinemessig bevæpning. Man kunne tenke seg at den midlertidige bevæpningsperioden ville føre til en slags normalisering av bevæpnet politi som igjen ville føre til at motforestillingene mot rutinemessig bevæpning ble svekket eller falt bort. Dette synes imidlertid ikke å ha skjedd. Det kan skyldes at holdningene i befolkningen snarere er uttrykk for en verdiorientering og dermed mer stabile, mens holdningene i politiet snarere er formet av praktiske hensyn og dermed er mer elastiske. Det kan også være at politi og befolkning ikke har lik oppfatning av hvordan perioden med midlertidig bevæpning artet seg. Innen politiet synes det å være en oppfatning om at det gikk svært bra og at politiet «bestod prøven» (Barland, Høivik, Myhrer & Thomassen, 2017). Vi vet lite om hvordan befolkningen vurderer perioden med midlertidig bevæpning, men det er grunn til å tro at vurderingene blant befolkningen vil være mer blandet enn blant politiansatte. Innrapporterte data tyder f.eks. på at det var en økning i antall uønskede hendelser som vådeskudd i perioden, og flere av disse ble grundig omtalt i media. Disse mediaomtalte hendelsene kan ha bidratt til at befolkningen er mer skeptisk til rutinemessig bevæpning enn det politiet er.

Holdningen til rutinemessig bevæpning er imidlertid ikke den samme blant ulike grupper i samfunnet. Analysen av befolkningsutvalget viste at holdning til rutinemessig bevæpning varierer, til dels betydelig, mellom ulike demografiske og sosioøkonomiske grupper.

En betydelig holdningsindikator i befolkningsutvalget var «bosted» (geografi). Vi fant at andelen som støtter rutinemessig bevæpning avtar med grad av urbanitet – altså dess mer urbant befolkningen bor, dess mindre støtte til rutinemessig bevæpning. I politiundersøkelsen (Thomassen et al., 2019) fant vi at støtten til rutinemessig bevæpning

økte med grad av urbanitet og var høyest i Oslo – altså det stikk motsatte bildet sammenlignet med befolkningsundersøkelsen. Hva dette skyldes kan vi bare spekulere over. Det kan være at ulike forhold ved det å bo og jobbe i landlige eller bymessige områder trekker i hver sin retning når det gjelder holdning til bevæpning. På den ene side kan det faktisk at det er færre hendelser i landlige områder og dermed mindre behov for politiintervensjoner dra i retning av redusert støtte til rutinemessig bevæpning. På den annen side kan det at det er store avstander og hensynet til beredskap i landlige områder dra i retning av økt støtte til rutinemessig bevæpning. Kanskje vektlegges disse forholdene ulikt hos politi og befolkning?

Det ble også funnet en betydelig forskjell i holdning til rutinemessig bevæpning på bakgrunn av utdanningsnivå. Mens kun 33 % av de med høyere utdanning oppga å være for rutinemessig bevæpning, så var den tilsvarende andelen 57 % for de med lavere utdanning. En mulig forklaring kan være at personer med høyere utdanning i større grad stiller spørsmål ved behovsgrunnlaget for og konsekvensene av slik bevæpning. En annen faktor kan være at folk med høyere utdanning ofte bor i områder/nabolag der det er færre sosiale problemer og mindre behov for politiintervensjoner, samtidig som de har raskere tilgang på (bevæpnet) politi i det at de ofte også bor i mer urbane områder.

Det er imidlertid kun utdanningsnivå som ble funnet å ha en direkte effekt på holdning til rutinemessig bevæpning når det ble kontrollert for andre variabler i den endelige regresjonsmodellen. Til gjengjeld synes utdanningsnivå å ha en ganske betydelig selvstendig effekt på holdning til rutinemessig bevæpning. De øvrige demografiske variablene – inkludert «bosted» og «alder» som hadde stort utslag i den bivariate analysen – hadde ingen signifikant effekt i regresjonsanalysen. Det kan skyldes at vi regresjonsanalysen benyttet et annet mål for holdning til rutinemessig bevæpning, nærmere

bestemt hvor positive eller negative respondentene er til det. Selv om det er et sterkt sammenfall mellom hvor positiv man er til rutinemessig bevæpning og hvorvidt man er for eller mot slik bevæpning (Pearsons $r = .75$), så måler de to variablene ikke helt det samme. Det kan heller ikke utelukkes at variabler som «alder» og «bosted» påvirker holdning til rutinemessig bevæpning på en indirekte måte gjennom andre variabler i modellen.

Bekymring knyttet til fenomener som terror, gjengkriminalitet, innvandring og tilreisende kriminelle ble også funnet å virke inn på holdning til rutinemessig bevæpning – jo mer bekymring, jo mer positiv holdning til rutinemessig bevæpning. Her var det særlig «bekymring for innvandring» som gjorde utslag, tett etterfulgt av «bekymring for terror». Det er ikke spesielt overraskende at «bekymring for terror» er assosiert med et mer positivt syn på rutinemessig bevæpning, særlig når man tar i betraktning hvordan terroraksjoner har endret karakter de senere år med direkte angrep på tilfeldige sivile. Det er derimot vanskeligere å se hva som kan være koblingen mellom «bekymring for innvandring» og et mer positivt syn på rutinemessig bevæpning. En hypotese er at det handler om bekymring for hva innvandring kan bety for kriminalitetsbildet, f.eks. at innvandring kan medføre mer internasjonal og organisert kriminalitet. Imidlertid fant vi ingen signifikant effekt på holdning til rutinemessig bevæpning når det gjaldt «bekymring for gjengkriminalitet» og «bekymring for tilreisende kriminelle», to fenomener som er tydelig korrelert med «bekymring for innvandring» i undersøkelsen. Sammenhengen mellom bekymring for innvandring og holdning til rutinemessig bevæpning kan imidlertid også tenkes å være relatert til politisk orientering – tidligere meningsmålinger har funnet at Høyre- og Frp-velgere i større grad både støtter rutinemessig bevæpning og har mer restriktive holdninger til innvandring enn andre velgere (Ipsos, 2017).

Både «tillit til politiet» og «sosial tillit» (tillit til andre mennesker) ble funnet å ha en effekt på holdning til rutinemessig bevæpning, men de to variablene har motsatt effekt. «Tillit til politiet» ble funnet å ha en betydelig positiv effekt på holdning til rutinemessig bevæpning når man holder de andre variablene konstant. Sammenhengen gir også mening på den måten at jo større tillit man har til politiet, jo tryggere vil man kanskje være på at politiet vil opptre på en ansvarlig måte dersom det skulle bli rutinemessig bevæpnet. Når det gjelder «sosial tillit» fant vi en svak, men likevel statistisk signifikant, negativ effekt på holdning til rutinemessig bevæpning – jo mer «sosial tillit», jo mer negativ til rutinemessig bevæpning av politiet. Igjen framstår sammenhengen som logisk på den måten at de med stor grad av «sosial tillit» kanskje også har et noe mer optimistisk bilde av samfunnets utfordringer og tenker dermed at politiets behov for å bruke skytevåpen som maktmiddel er relativt lite.

I befolkningsundersøkelsen ble det dessuten lagt til fire variabler som sier noe om respondentens verdiorientering, nærmere bestemt holdning til hhv. lover og regler, straff, tradisjoner og maktbruk. Respondentene skulle krysse av på en skala fra 1-5 hvor enig eller uenig de var i fire påstander som representerte hver av de nevnte holdningene (Q9). Den variabelen som ble funnet å ha den største effekten – ikke bare blant disse variablene, men også totalt sett – er «holdning til straff». Mer presist ble det funnet at jo mer respondentene mener at det er samsvar mellom lovbrudd og straff i Norge, jo mer negative er de til rutinemessig bevæpning. Denne sammenhengen gir også mening hvis man tenker at mangel på samsvar mellom lovbrudd og straff for de fleste respondentene handler om at straffene er for milde (og ikke for strenge) – hvis man ønsker en «tøffere» kriminalpolitisk linje, kan rutinemessig bevæpning av politiet ses på som et steg i den retningen.

Enighet i påstanden «Det er nødvendig å bruke makt mot de som

truer myndighetene» ble også funnet å ha en klar og positiv effekt på holdning til rutinemessig bevæpning, noe som må sies å være som forventet selv om begrepet «bruke makt» kan forstås på ulike måter. Videre ble enighet i påstanden «Tradisjoner er fundamentet i et samfunn og bør respekteres» også funnet å ha en klar positiv effekt på holdning til rutinemessig bevæpning. Selv om denne sammenhengen heller ikke framstår som direkte overraskende, så var det kanskje ikke like opplagt at det skulle være en positiv sammenheng. Man kunne tenke seg at vektlegging av tradisjoner nettopp ville gjøre en mer skeptisk til en så pass stor endring som det å rutinemessig bevæpne det norske politiet. På den annen side kan vektlegging av tradisjoner ses på som ett av flere uttrykk for politisk konservatisme. Med tanke på at partiene til høyre for sentrum har uttrykt en mer positiv holdning til rutinemessig bevæpning enn de andre partiene, så gir også denne sammenhengen mening. Den fjerde og siste «verdivariabelen» som måler i hvilken grad man mener lover og regler skal følges strengt, ble ikke funnet å ha noen effekt på holdning til bevæpning.

Avslutning

Funnene i denne undersøkelsen tyder på at den norske befolkningen er delt omtrent på midten i spørsmålet om hvorvidt politiet bør være rutinemessig bevæpnet, og denne holdningsfordelingen synes å ha vært relativt stabil over tid. Funnene tyder også på at det er betydelige variasjoner mellom ulike grupper i samfunnet når de gjelder holdning til rutinemessig bevæpning – både alder, bosted, sosioøkonomisk status og verdiorientering synes å være av betydning i denne sammenheng. Denne undersøkelsen har imidlertid kun tatt for seg noen overordnede demografiske og sosioøkonomiske grupper, og følgelig er det undergrupper som ikke fanges opp i denne undersøkelsen som det vil være interessant og relevant å undersøke nærmere. Spesielt interessant og relevant ville det være å få fanget opp grupper som av ulike grunner er hyppigere i kontakt med politiet enn

gjennomsnittsbefolkningen. Framtidige undersøkelser av den norske befolkningens holdninger til rutinemessig bevæpning bør derfor søke å fange opp slike grupper. Framtidige undersøkelser bør også grave dypere i spørsmålet om hvorfor noen grupper av befolkningen er mer tilbøyelig til å være for eller mot rutinemessig bevæpning av politiet enn andre.

Litteraturreferanser

- Barland, B., Høivik, J., Myhrer, T.-G. & Thomassen, G. (2017). *Som før, men tryggere. Politiets vurdering av 14 måneders midlertidig bevæpning* (PHS Forskning 2017: 3). Oslo: Politihøgskolen. Hentet fra <https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/handle/11250/2459314>
- Finstad, L. (2011). *Politi og bevæpning – Hvordan kan nyere forskning informere diskusjonen om norsk politi bør bli permanent bevæpnet?* (Rapport til Bevæpningsutvalget, Politiets Fellesforbund). Oslo: Politiets Fellesforbund.
- Helstad, C. H. & Ingjer, S. M. (2016). *Bevæpning av politiet: For sikkerhets skyld?* (Masteroppgave, Universitet i Oslo). Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-55291>
- Helstad, C. H. & Ingjer, S. M. (2017). Vedlegg 1: Argumentasjon i bevæpningsdebatten: Hva former holdninger til bevæpning hos politi og publikum? I NOU 2017: 9 (s. 227–257). Hentet fra <https://www.regjeringen.no>
- Hough, M. & Sato, M. (2011). Appendix 2: Euro-Justis Pilot Questionnaire. I M. Hough & M. Sato, (Red.), *Trust in justice: Why it is important for criminal policy, and how it can be measured* (HEUNI Report: 70) (s. 59–92). Hentet fra https://www.heuni.fi/material/attachments/heuni/reports/6Knh15oR9/Appendix_2.pdf
- Ipsos (2017, April). *Holdninger til innvandring og integrering* (Ipsos public affairs). [Oslo: Ipsos.] Hentet fra https://www.ipsos.com/sites/default/files/2017-05/Ipsos_Rapport_Innvandring.pdf

NOU 2012: 14. (2012). *Rapport fra 22. juli-kommisjonen*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no>

NOU 2017: 9. (2017). *Politi og bevæpning: Legalitet, nødvendighet, forholdsmessighet og ansvarlighet*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no>

Skjevraak, P. E. (2016). *Bevæpning av det norske politi?: Om politistudenters holdning til spørsmålet etter å ha vært i praksis under midlertidig bevæpning* (Masteroppgave, Universitetet i Oslo). Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-57258>

Thomassen, G. (2017). Når politiet møter publikum: En analyse av kontakterfaring og tillit til politiet. *Nordisk politiforskning*, 4(1), 29–44. <https://doi.org/10.18261/issn.1894-8693-2017-01-04>

Thomassen, G., Skjevraak, P. E., Strype, J., Barland, B. & Myhrer, T.-G. (2019). *Alltid våpen i tjenesten? Politiets holdning til bevæpning* (PHS Forskning 2019:2). Oslo: Politihøgskolen. Hentet fra <https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/handle/11250/2634550>

Vedlegg 1. Spørreskjema, befolkningsundersøkelsen

Metode:	Telefon
Målgruppe:	Landsrepresentativ 18+ år
Antall intervju:	1000

Spørsmål:

B1 Kjønn

Svaralternativ:

1. Kvinne
2. Mann

B2 Alder

Noter alder

B3 Utdanning

Svaralternativ:

1. Grunnskole
2. Videregående skole
3. Ikke-akademisk yrkesutdanning etter videregående (f.eks. teknisk fagskole, fengselsskole, befalskole)
4. Høyere utdanning ved høyskole/universitet, ingen fullført grad (f.eks. årsstudium)
5. Bachelorgrad/cand.mag ved høyskole/universitet
6. Mastergrad/hovedfag/dr.grad ved høyskole/universitet
7. Annet
8. Vil ikke oppgi

B4 Bor du i:

- Oslo
- By med mer enn 50.000 innbyggere
- By med mellom 5.000 og 50.000 innbyggere
- By/tettsted (2.000 til 4.999 innbyggere)
- Landsbygda (mindre enn 2 000 innbyggere)
- Vet ikke

B5 Hva er din yrkesstatus?

Svaralternativer:

- 1 I arbeid heltid
- 2 I arbeid deltid
- 3 Hjemmeværende
- 4 Arbeidsledig
- 5 Pensjonist
- 6 Uføretrygdet
- 7 Student/elev
- 8 Annet, noter
- 9 Vet ikke
- 10 Ønsker ikke svare

B6 Hvor mange personer er det i din husstand inkl. deg selv?

1. 1 (kun meg selv)
2. 2
3. 3
4. 4
5. 5
6. 6
7. 7 eller flere

B7 – HVIS SVART ALTERNATIV 2-7 I B6

Bor du sammen med...

FLERE SVAR MULIG

1. Ektefelle/samboer
2. Egne/ektefelles barn 0-6 år
3. Egne/ektefelles barn 7-18 år
4. Egne/ektefelles barn 18 år eller eldre
5. Foreldre
6. Søsken
7. Venner
8. Andre

B8 Hva er husstandens bruttoinntekt (før skatt)?

- 0-100.000 NOK (1)
- 100.001-200.000 NOK (2)
- 200.001-300.000 NOK (3)
- 300.001-400.000 NOK (4)
- 400.001-500.000 NOK (5)
- 500.001-600.000 NOK (6)
- 600.001-700.000 NOK (7)
- 700.001-800.000 NOK (8)
- 800.001-900.000 NOK (9)
- 900.001-1.000.000 NOK (10)
- 1.000.001-1.100.000 NOK (11)
- 1.100.001-1.200.000 NOK (12)
- 1.200.001-1.300.000 NOK (13)
- 1.300.001-1.400.000 NOK (14)
- 1.400.001-1.500.000 NOK (15)
- 1.500.001 NOK eller mer (16)
- Vil ikke svare (90)
- Vet ikke (99)

B9 I løpet av en uke, hvor ofte oppdaterer du deg på nyhetsbildet?

Svaralternativ:

1. Flere ganger daglig
2. Daglig
3. Annenhver dag / 4 dager i uken
4. 3 dager i uken eller sjeldnere
5. Aldri
6. Vet ikke

I denne undersøkelsen er vi interessert i å høre ditt syn på og holdninger til problemstillinger knyttet til bevæpning av politiet og andre forhold relatert til politiets arbeid.

Q1 Bør politiet alltid bære våpen i tjeneste?

1. Ja
2. Nei
3. Har ikke tatt stilling

Q2 Ut fra svaret du ga på forrige spørsmål, kan du angi hvor positiv eller negativ du er i spørsmålet om et generelt bevæpnet politi? Angi på en skala fra 1 «svært negativ til et bevæpnet politi» til 6 «svært positiv til et bevæpnet politi».

Svaralternativ:

1. 1 Svært negativ
2. 2
3. 3
4. 4
5. 5
6. 6 Svært positiv
7. Vil ikke svare
8. Vet ikke

Q3 Politiet kan ha tilgang til våpen på ulike måter. Hva mener du om følgende ulike bevæpningsformer? Vi ber deg svare på en skala fra 1 til 5, der 1 er «svært lite tilfredsstillende» og 5 er «svært tilfredsstillende».

[ROTERT]

- Ha våpenet nedlåst i patruljebil.
- Bære uladet våpen.
- Bære ladet våpen.

Svaralternativ:

1. 1 Svært lite tilfredsstillende
2. 2
3. 3
4. 4
5. 5 Svært tilfredsstillende
6. Vet ikke

Q4 Hvor mange ganger i løpet av et år tror du politiet i Norge er i en situasjon (ikke øvelser) der politiet løsner skudd?

Noter antall

Vet ikke

Q5 Hvis politiet fortsatt skal være ubevæpnet i det daglige, bør politiet bære elektrosjokkvåpen i tjeneste?

1. Ja
2. Nei
3. Har ikke tatt stilling

Q6 Alt i alt, hvor stor tillit har du til politiet?

Svaralternativ:

1. 1 Svært liten tillit
2. 2 Ganske liten tillit
3. 3 Verken stor eller liten tillit
4. 4 Ganske stor tillit
5. 5 Svært stor tillit
6. Vet ikke

Q7 Hvis det skulle skje en voldsforbrytelse i nærheten av der du bor og politiet ble tilkalt, hvor sent eller raskt tror du de ville komme til åstedet? Svar på en skala fra 0 til 10, der 0 betyr «ekstremt sent» og 10 betyr «ekstremt raskt».

Svaralternativ:

0. Ekstremt sent
1. 1
2. 2
3. 3
4. 4
5. 5
6. 6
7. 7
8. 8
9. 9
10. Ekstremt raskt
11. Vet ikke

Q8 Omtrent hvor ofte vil du si at politiet tar rettferdige, upartiske avgjørelser i de sakene de behandler? Angi på en skala fra 1-5 der 1 betyr «svært sjelden» og 5 betyr «veldig ofte».

Svaralternativ:

1. Svært sjelden
2. 2
3. 3
4. 4
5. Veldig ofte
6. Vet ikke
-

Q9 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Angi på en skala fra 1-5 der 1 er «helt uenig» og 5 er «helt enig».

[ROTERT]

- Lover og regler skal følges strengt.
- Straffene i Norge står i forhold til lovbruddene.
- Tradisjoner er fundamentet i et samfunn og bør respekteres.
- Det er nødvendig å bruke makt mot folk som truer myndighetene.

Svaralternativ:

1. Helt uenig
2. 2
3. 3
4. 4
5. Helt enig
6. Vet ikke

Q10 Vil du si at folk flest er til å stole på, eller at en ikke kan være for forsiktig når en har med andre å gjøre? Plasser deg selv på en skala fra 0 «Kan ikke være for forsiktig» til 10 «Folk flest er til å stole på».

Q11 Hvor trygg eller utrygg er du der du bor og ferdes?

1. Meget utrygg
2. 2 Ganske utrygg
3. 3 Verken trygg eller utrygg
4. 4 Ganske trygg
5. Meget trygg
6. Vet ikke

Q12 I hvilken grad er du bekymret for følgende? Vi ber deg svare på en skala fra 1 til 5, der 1 er «I svært liten grad» og 5 er «I svært stor grad».

[ROTTER]

- Terror
- Gjengkriminalitet
- Innvandring
- Tilreisende kriminelle

Svaralternativ:

1. 1 I svært liten grad
2. 2
3. 3
4. 4
5. 5 I svært stor grad
6. Vet ikke

Q13 Har politiet i Norge i løpet av de to siste årene, henvendt seg til deg, stoppet deg eller kontaktet deg av en eller annen grunn?

Svaralternativ:

1. Ja
2. Nei
3. Ønsker ikke svare

Q14 – FILTER: Q13=1

Hvor fornøyd eller misfornøyd var du med måten politiet behandlet deg på?

Svaralternativ:

1. Svært misfornøyd
2. Ganske misfornøyd
3. Verken misfornøyd eller fornøyd
4. Ganske fornøyd
5. Svært fornøyd
6. Vet ikke/ønsker ikke svare

Q15 Hvilke tiltak mener du kan bidra til å hindre at terrorhandlinger skjer igjen i Norge?

Noter svar

Q16 Jeg vil nå lese opp noen tiltak som kan ha betydning for å hindre nye terrorhandlinger i Norge. Hvor stor betydning tror du følgende tiltak kan ha? Angi på en skala fra 1-5 der 1 betyr «svært liten betydning» og 5 «svært stor betydning».

[ROTTER]

- Mer overvåkning.
- Mer politi i gatene.
- Politi som alltid er bevæpnet.
- Mer åpenhet i den politiske debatten.
- Mer kontroll med politiske nettsteder.
- Større bevilgninger til politiet.
- Mer kunnskap om ekstreme miljøer.

Svaralternativ:

1. 1 Svært liten betydning
2. 2
3. 3
4. 4
5. 5 Svært stor betydning
6. Vet ikke

Vedlegg 2. Deskriptiv statistikk, befolkningsundersøkelsen

Variabelnavn / Spørsmål (Befolkningsundersøkelsen)	N	Min	Max	Sentral tendens, spredning, fordeling osv.
Fylke_SSB Fylke	1000	1	21	Modus=Oslo (N=130)
Region Landsdel	999	1	6	Modus= Østlandet (N=334)
B1 Registrer kjønn (kvinne=1, mann=2)	1000	1	2	Menn: 56,1 % Kvinner: 43,9 %
B2 Hvor gammel er du?	1000	18	86	Gjennomsnitt: 44,72 SD: 16,811
B3 Hva er din høyeste fullførte utdanning?	1000	1	8	Modus: Vg. skole (N=322)
B4 Bor du i?	1000	1	6	Modus: by. 5 000-50 000 innb. (N=308)
B5 Hva er din yrkesstatus?	1000	1	8	Modus: «I arbeid heltid» (N=590)
B6 Hvor mange personer er det i din husstand inkl. deg selv?	1000	1	7	Gjennomsnitt: 2,76 SD: 1,379
B7#1 Bor sammen med: Ektefelle/samboer -	807	0	1	77,6 %
B7#2 Bor sammen med: Egne/ektefelles barn 0-6 år -	807	0	1	22,1 %
B7#3 Bor sammen med: Egne/ektefelles barn 7-18 år -	807	0	1	32,8 %
B7#4 Bor sammen med: Egne/ektefelles barn 18 år eller eldre -	807	0	1	12,1 %
B7#5 Bor sammen med: Foreldre -	807	0	1	7,9 %
B7#6 Bor sammen med: Søsken -	807	0	1	5,1 %
B7#7 Bor sammen med: Venner -	807	0	1	5,2 %
B7#8 Bor sammen med: Andre -	807	0	1	2,7 %
B8 Hva er husstandens bruttoinntekt (før skatt)?	1000	1	16	Median: 800 000-900 000 kr.
B9 I løpet av en uke, hvor ofte oppdaterer du deg på nyhetsbildet?	1000	1	5	Modus: Flere ganger daglig (N=572)
Q1 Bør politiet alltid bære våpen i tjeneste?	1000	1	3	Ja: 46,0 % Nei: 48,9 % Ikke tatt stilling: 5,1 %
Q2 Ut fra svaret du ga på forrige spørsmål, kan du angi hvor positiv eller negativ du er i spørsmålet om et generelt bevæpnet politi?	1000	1	6	Gjennomsnitt: 4,00 SD: 1,702
Q3_1 Ha våpenet nedlåst i patruljebil	1000	1	5	Gjennomsnitt: 3,59 SD: 1,509
Q3_2 Bære uladet våpen	1000	1	5	Gjennomsnitt: 2,92 SD: 1,551
Q3_3 Bære ladet våpen	1000	1	5	Gjennomsnitt: 2,91 SD: 1,583
Q4_open Hvor mange ganger i løpet av et år tror du politiet i Norge er i en situasjon (ikke øvelser) der politiet løsner skudd?	846	0	5000	Gjennomsnitt: 60,70 SD: 265,831
Q5 Hvis politiet fortsatt skal være ubevæpnet i det daglige, bør politiet bære elektrosjokkvåpen i tjeneste?	1000	1	3	Ja: 73,5 % Nei: 17,2 % Ikke tatt stilling: 9,3 %

Q6 Alt i alt, hvor stor tillit har du til politiet?	994	1	5	Gjennomsnitt: 4,14 SD: 0,910
Q7 Hvis det skulle skje en voldsforbrytelse i nærheten av der du bor og politiet ble tilkalt, hvor sent eller raskt tror du de ville komme til åstedet?	985	0	10	Gjennomsnitt: 6,26 SD: 2,497
Q8 Omtrent hvor ofte vil du si at politiet tar rettferdige, upartiske avgjørelser i de sakene de behandler	890	1	5	Gjennomsnitt: 3,68 SD: 1,058
Q9_1 Lover og regler skal følges strengt	998	1	6	Gjennomsnitt: 4,27 SD: 0,837
Q9_2 Straffene i Norge står i forhold til lovbruddene	977	1	5	Gjennomsnitt: 2,87 SD: 1,261
Q9_3 Tradisjoner er fundamentet i et samfunn og bør respekteres	971	1	5	Gjennomsnitt: 3,69 SD: 1,150
Q9_4 Det er nødvendig å bruke makt mot folk som truer myndighetene	980	1	6	Gjennomsnitt: 3,80 SD: 1,158
Q10 Vil du si at folk flest er til å stole på, eller at en ikke kan være for forsiktig når en har med andre å gjøre	1000	0	10	Gjennomsnitt: 6,81 SD: 2,125
Q11 Hvor trygg eller utrygg er du der du bor og ferdes?	999	1	5	Gjennomsnitt: 4,69 SD: 0,574
Q12_1 Terror	995	1	5	Gjennomsnitt: 2,55 SD: 1,391
Q12_2 Gjengkriminalitet	995	1	5	Gjennomsnitt: 2,43 SD: 1,321
Q12_3 Innvandring	993	1	5	Gjennomsnitt: 2,34 SD: 1,292
Q12_4 Tilreisende kriminelle	994	1	5	Gjennomsnitt: 2,43 SD: 1,391
Q13 Har politiet i Norge i løpet av de to siste årene, henvendt seg til deg, stoppet deg eller kontaktet deg av en eller annen grunn?	998	1	2	Ja: 32,1 % Nei: 67,9 %
Q14 Hvor fornøyd eller misfornøyd var du med måten politiet behandlet deg på?	319	1	5	Gjennomsnitt: 4,34 SD: 1,087
Q16_1 Mer overvåkning	994	1	5	Gjennomsnitt: 3,61 SD: 1,203
Q16_2 Mer politi i gatene	999	1	5	Gjennomsnitt: 4,01 SD: 1,079
Q16_3 Politi som alltid er bevæpnet	994	1	5	Gjennomsnitt: 3,10 SD: 1,464
Q16_4 Mer åpenhet i den politiske debatten	980	1	5	Gjennomsnitt: 3,80 SD: 1,142
Q16_5 Mer kontroll med politiske nettsteder	969	1	5	Gjennomsnitt: 3,69 SD: 1,138
Q16_6 Større bevilgninger til politiet	986	1	5	Gjennomsnitt: 4,17 SD: 0,971
Q16_7 Mer kunnskap om ekstreme miljøer	997	1	5	Gjennomsnitt: 4,53 SD: 0,785

Vedlegg 3. Prediktorer for holdning til rutinemessig bevæpning i et utvalg av befolkningen. Blokkvis multippel regresjonsanalyse. N = 735.

Variabel	Modell 1		Modell 2		Modell 3		Modell 4	
	Beta	Sig.	Beta	Sig.	Beta	Sig.	Beta	Sig.
Demografiske variabler								
Kjønn	0,04		0,05		0,06		0,05	
Alder	0,15	**	0,06		0,07	*	0,03	
Lavere eller høyere utdanning	-0,28	**	-0,21	**	-0,21	**	-0,15	**
kr 500 001 - 800 000	0,07		0,06		0,05		0,02	
kr 800 001 - 1 100 000	0,15	**	0,13	**	0,11	**	0,05	
Over kr 1 100 000	0,09	*	0,09	*	0,09	*	0,07	
by_og_land	-0,03		-0,03		-0,04		-0,03	
Bekymringer								
Bekymring for terror			0,17	**	0,15	**	0,13	**
Bekymring for gjengkriminalitet			-0,01		-0,02		-0,01	
Bekymring for innvandring			0,22	**	0,23	**	0,17	**
Bekymring for tilreisende kriminelle			0,09	*	0,09	*	0,05	
Tillit								
Tillit til politiet					0,18	**	0,18	**
Sosial tillit					-0,12	**	-0,07	*
Verdiorientering								
Love og regler skal følges strengt.							0,02	
Straffene i Norge står i forhold til lovbruddene.							-0,21	**
Tradisjoner er fundamentet i samfunnet og bør respekteres.							0,12	**
Det er nødvendig å bruke makt mot folk som truer myndighetene.							0,17	**
Justert R²								
Justert R ²	0,10		0,23		0,27		0,34	
F (endring)	12,23**		32,52**		19,90**		21,77**	

** : p<0,01

* : p<0,05

POLITIHØGSKOLEN

Politihøgskolen
Slemdalsveien 5
Postboks 2109, Vika
0125 Oslo
Tlf: 23 19 99 00
www.phs.no